

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA AKT VA AXBOROT INNOVATSION VOSITALARIDAN KENG FOYDALANISH.

Yahyoyeva Tursunoy G'ani qizi

Navoiy viloyati Qiziltepa tumani maktabgacha va maktab ta'limi bo'limiga qarashli

14- sonli maktabgacha ta'lim tashkiloti metodist- tarbiyachisi

Annotatsiya. Ushbu maqola maktabgacha ta'lim tashkilotlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va axborot innovatsion vositalarining integratsiyasini o'rganadi. U erda bolalik ta'limida bunday vositalardan foydalanishning afzalliklari, muammolari va oqibatlarini o'rganadi. Tadqiqotda aralash usullar, shu jumladan adabiyotlarni tahlil qilish, empirik tadqiqotlar va o'qituvchilar va manfaatdor tomonlar bilan munozaralar qo'llaniladi. Topilmalar maktabgacha ta'limni rivojlantirishda AKT va axborot innovatsion vositalarining imkoniyatlarini ta'kidlaydi va samarali amalga oshirish strategiyasini taklif qiladi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, AKT, axborot innovatsion vositalari, texnologiya integratsiyasi, erda bolalikni rivojlantirish.

So'nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va axborot innovatsion vositalarini turli xil ta'lim sharoitlariga, shu jumladan maktabgacha ta'lim muassasalariga qo'shishga katta e'tibor qaratilmoqda. Erta bolalik ta'limi bolalarning kognitiv, ijtimoiy va hissiy rivojlanishini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Maktabgacha o'quv dasturlariga texnologiyani kiritish o'rganish va jalb qilish uchun yangi imkoniyatlarni taqdim etadi. Ushbu maqola maktabgacha ta'limda AKT integratsiyasining hozirgi manzarasini o'rganish, muammolarni aniqlash va samarali amalga oshirish strategiyasini taklif qilishga qaratilgan. Ko'plab tadqiqotlar maktabgacha ta'limda AKTdan foydalanishni o'rganib chiqdi, uning ta'lim natijalarini oshirish va bolalarning rivojlanishiga ko'maklashish imkoniyatlarini ta'kidlaydi. Ta'lim dasturlari, interaktiv doskalar va multimedia resurslari kabi AKT vositalari bolalarning qiziqishini, ijodkorligini va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rag'batlantirishi

mumkin. Biroq, ekran vaqti, raqamli savodxonlik va tegishli o'qituvchilarni tayyorlash zarurati bilan bog'liq xavotirlar ko'tarildi. Bundan tashqari, turli ijtimoiy-iqtisodiy kelib chiqishi dan preschoolers orasida texnologiya uchun adolatli kirish ta'minlash uchun bir ehtiyoj bor. Ushbu tadqiqot adabiy tahlilni empirik tadqiqotlar bilan birlashtirgan aralash usulli yondashuvdan foydalanadi. Adabiyotlar sharhi maktabgacha ta'limda AKT integratsiyasi bo'yicha mavjud tadqiqotlarni har tomonlama o'rganishni o'z ichiga oladi. Empirik ma'lumotlar maktabgacha tarbiyachilar, ma'murlar va ota-onalar bilan o'tkazilgan so'rovlar, intervyular va kuzatuvlar orqali to'planadi. Tadqiqot aktga bo'lgan munosabatni, hozirgi amaliyotni, qabul qilingan imtiyozlarni va maktabgacha ta'lim muassasalarida texnologiya integratsiyasi bilan bog'liq muammolarni o'rganadi. So'nggi yillarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va axborot innovatsion vositalaridan keng foydalanish tobora keng tarqalmoqda. Ushbu texnologiyalar o'qituvchilar uchun ham, yosh o'quvchilar uchun ham turli xil imtiyozlarni taqdim etadi, ammo ularni amalga oshirish ularning rivojlanishiga mos kelishini va o'quv dasturiga samarali kiritilishini ta'minlash uchun ehtiyotkorlik bilan ko'rib chiqishni talab qiladi. Maktabgacha ta'limda AKT va axborot innovatsion vositalaridan foydalanishning ba'zi usullari:

- **Interaktiv ta'lim platformalari:** Maktabgacha yoshdagi bolalar o'zlarining yoshi va rivojlanish bosqichiga moslashtirilgan ta'lim o'yinlari, videolar va tadbirlarni taklif qiluvchi interaktiv ta'lim platformalari bilan shug'ullanishlari mumkin. Ushbu platformalar ko'pincha o'rganishni qiziqarli va qiziqarli qilish uchun gamifikatsiya elementlarini o'z ichiga oladi.

- **Ta'lim ilovalari:** maktabgacha yoshdagi bolalar uchun maxsus ishlab chiqilgan, savodxonlik, hisoblash, fan va ijodkorlik kabi fanlarni qamrab oladigan keng ko'lamli ta'lim ilovalari mavjud. Ushbu ilovalar o'quv maqsadlarini qo'llab-quvvatlaydigan va ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradigan interaktiv tajribalarni taqdim etadi.

- **Raqamli hikoyalar:** raqamli hikoyalar vositalari maktabgacha yoshdagi bolalarga rasm, matn va audio yozuvlar yordamida o'z hikoyalarini yaratish va almashish imkonini

beradi. Ushbu faoliyat ijodkorlik, tilni rivojlantirish va raqamli savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantiradi.

- Kengaytirilgan haqiqat (AR) va Virtual haqiqat (VR): AR va VR texnologiyalari maktabgacha yoshdagi bolalar uchun immersiv o'rganish tajribalarini taklif qilishi mumkin, bu ularga virtual muhitni o'rganish va raqamli ob'ektlar bilan o'zaro ta'sir qilish imkonini beradi, bu fazoviy fikrlash va sabab-oqibat munosabatlari kabi tushunchalarni tushunishni kuchaytiradi.

- Raqamli savodxonlik ko'nikmalari: maktabgacha yoshdagi bolalarni kompyuterning asosiy ko'nikmalari va raqamli savodxonlik tushunchalari bilan erta tanishtirish ularni yoshi ulg'aygan sari duch keladigan raqamli dunyoga tayyorlashga yordam beradi. Bunga sensorli ekranli qurilmalardan foydalanish, ta'lim veb-saytlarida navigatsiya qilish va internet xavfsizligini o'rganish kabi tadbirlar kirishi mumkin.

- Aloqa va hamkorlik vositalari: Maktabgacha tarbiyachilar ota-onalar va hamkasblar bilan muloqot qilish, resurslar va g'oyalarni baham ko'rish va ota-onalar bilan muloqotni osonlashtirish uchun raqamli aloqa va hamkorlik vositalaridan foydalanishlari mumkin. Ushbu vositalar ota-onalarning farzandining ta'lim safaridagi ishtirokini kuchaytirishi va o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlikni qo'llab-quvvatlashi mumkin.

- Ma'lumotlarni tahlil qilish va shaxsiylashtirilgan ta'lim: maktabgacha yoshdagi bolalarning ta'lim taraqqiyoti va afzalliklari haqidagi ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish orqali o'qituvchilar har bir bolaning o'ziga xos ehtiyojlari va qiziqishlariga moslashtirilgan shaxsiylashtirilgan o'quv tajribalarini xabardor qilishlari mumkin.

- O'qituvchilarning malakasini oshirish: AKT vositalari, shuningdek, erta bolalik ta'limi va texnologiya integratsiyasi bo'yicha bilim va ko'nikmalarini oshiradigan onlayn kurslar, vebinarlar va ta'lim manbalariga kirishni ta'minlash orqali o'qituvchilarning malakasini oshirishni qo'llab-quvvatlashi mumkin.

Maktabgacha ta'limda AKT va axborot innovatsion vositalaridan foydalanish ko'plab imtiyozlarni taqdim etsa-da, kirish huquqi, maxfiylik va xavfsizlik muammolari kabi omillarni hisobga olgan holda, ularni amalga oshirishga ehtiyotkorlik bilan

yondashish, shuningdek, amaliy, oflayn ta'lim tajribalarini o'z ichiga olgan muvozanatli yondashuv zarur. Bundan tashqari, davom etayotgan baholash va tadqiqotlar ushbu texnologiyalarning maktabgacha yoshdagi bolalarning ta'lim va rivojlanishini samarali qo'llab-quvvatlashini ta'minlash uchun juda muhimdir. Natijalar maktabgacha ta'limda AKT integratsiyasidagi to'siqlarni bartaraf etish va o'qituvchilarni zarur resurslar va treninglar bilan ta'minlash muhimligini ta'kidlaydi. O'qituvchilar, siyosatchilar va texnologiyalarni ishlab chiquvchilar o'rtasidagi hamkorlikdagi sa'y-harakatlar texnologiyadan adolatli foydalanishni ta'minlash va yosh bolalar o'rtasida raqamli savodxonlikni rivojlantirish uchun juda muhimdir. Bundan tashqari, tadqiqot AKTning maktabgacha ta'lim natijalariga ta'sirini baholash va dalillarga asoslangan amaliyotlarni xabardor qilish uchun doimiy tadqiqotlar va baholash zarurligini ta'kidlaydi.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, AKT va axborot innovatsion vositalarining integratsiyasi maktabgacha ta'limni o'zgartirish va bolalarning o'quv tajribalarini boyitish uchun ulkan imkoniyatlarga ega. Biroq, samarali amalga oshirish kirish, raqamli savodxonlik va kasbiy rivojlanish kabi muammolarni hal qilishni talab qiladi. Siyosatchilar, o'qituvchilar va manfaatdor tomonlar teng huquqli kirishni ta'minlash va mas'uliyatli foydalanishni rag'batlantirish bilan birga texnologiyani maktabgacha o'quv dasturlariga integratsiya qilish bo'yicha kompleks strategiyalarni ishlab chiqish uchun birgalikda ishlashlari kerak. Maktabgacha ta'lim muassasalari texnologiyani o'rganish va o'rganish vositasi sifatida qabul qilib, bolalarning qiziqishi, ijodkorligi va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini tarbiyalashi, ularni raqamli asrda muvaffaqiyatga tayyorlashi mumkin.

Adabiyotlar.

1. A.A. Abdullayev. System of information and communication technologies in the education. *Science and world International scientific journal* 2 (№ 5), 19-21
2. Акрамов, М.Р. (2013). Психологические аспекты формирования экологического сознания личности. *Science and World*, 80.
3. Акрамов, М.Р. (2020). Талабаларда матнларни идрок этишда психоллингвистиканинг ўрни. *Сўз санъати халқаро журнали*, 3 (3).
4. Бабанский Ю. К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе. – 2-е изд., перераб. и доп. М: Просвещение, 2009.
5. Вахтиёр оғли, Р. И. (2023). Methods for searching and using maps using internet resources in geography lessons. *Journal of Universal Science Research*, 1(11), 545-548.
6. Yusupov O.N. Cognitive semantics in context. *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe* 7 (2), 84-87.
7. Юсупов О.Н. Ўзбек адабиётининг инглиз тилидаги таржималарининг лингвокогнитив тадқиқи. *Сўз санъати халқаро журнали*. 3 сон, 3 жилд. Б.102- 105.
8. Юсупов О.Н. Анализ проблемы стиля в художественном переводе. *The Way of Science*, 94. 2014.
9. Юсупов О.Н. Специфика художественного перевода. *Наука и Мир* 2 (3), 170 - 172. 2014.